

Ett strategiskt innovationsprogram med stöd
från Energimyndigheten, Vinnova och Formas

Viable Cities Effektlogik

Bilaga till programplan 2024-2027
etapp 3, november 2023

Viable Cities effektlogik – mål och aktiviteter

MISSION: Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

VISION: Sverige inspirerar till och har en ledande roll i energi- och klimatomställningen genom smarta och hållbara städer.

Viable Cities effektlogik – en iterativ process

Viable Cities program- och effektlogik bygger på en process av iterativ programutveckling som i fyra steg stödjer ett missionsdrivet samskapande.¹ Processen bygger i sin tur på Viable Cities förändringsteori.²

Programmets skalningsstrategi involverar tre uppskalningsprocesser:

1. Skala ut via replikering och mekanismer för att engagera städer
2. Uppskalning via policyförändring
3. Uppskalning på djupet via förändring av tankesätt

Behov och identifierade utmaningar i fas 3 är i korthet att:

- Fortsätta mobilisera och skapa gränsöverskridande aktörsnätverk
- Vidareutveckla stödjande infrastruktur för missionsdriven innovation
- Säkerställa vetenskaplig höjd och global samhällseffekt
- Katalysera innovation, såväl på systemnivå som nya lösningar (affärsmodeller, arbetsmetoder, teknik, produkter och processer).
- Utveckla nya finansiella logiker och verktyg
- Utveckla policyer och regelverk
- Bidra till förändring av kultur, värderingar och normer

Viable Cities effektlogik har utvecklats och förenklats och ser ut som följer för åren 2024-2027.

Programmets Huvudaktiviteter är:

- A1. Klimatkontrakt 2030
- A2. Viable Cities Transition lab
- A3. Utlysningar och acceleratorer för omställning
- A4. Global Centre of Excellence

¹ Programbeskrivning etapp 3. avsnitt 4. Genomförande etapp 3

² Programbeskrivning etapp 3. avsnitt 2.5 Viable Cities förändringsteori

Under dessa fyra Huvudaktiviteter, som benämns A1, A2, A3, A4 finns delaktiviteter och A1.1 och A1.2 etc. Progress visas i Resultatmål 2027 och Utfallsmål 2030 - med benämningen ex. R1 och U1 etc.

Effektmålen, som gäller för programmet som helhet, är långsiktiga och sträcker sig bortom programmets slut till 2045.

HUVUDAKTIVITETER	RESULTATMÅL 2027	UTFALLSMÅL 2030	EFFEKTMÅL 2045
A1 Klimatkontrakt 2030 Vidareutveckla och implementera Klimatkontrakt 2030 som en nationell process som skapar långsiktighet och tydlig gemensam riktning i omställningen utifrån missionen i dialog med aktörer på lokal, regional, nationell och EU- nivå.	R1 Klimatkontrakt 2030 är etablerat som verktyg för systemförändring och snabb mobilisering för både kommuner och myndigheter. Minst 30 städer och 2 regioner är med i arbetet	U1 Klimatneutrala städer Minst 30 städer/ stadsdelar är klimatneutrala och en del är klimatpositiva.	E1 Alla svenska kommuner är klimatneutrala och hållbara. Ett antal städer, stadsdelar och samhällen är också klimatpositiva. E2 Den internationella utvecklingen mot den globala missionen om klimatneutrala städer har drivits på av svenska aktörer genom innovation samt utveckling av politik, kunskap och nya marknader. E3 Nya marknader har utvecklats genom omställningen till klimatneutrala och hållbara städer, och förutsättningarna för svenska företag att framgångsrikt leverera
A1.1 Stärkt samordning Förstärka samverkan utifrån missionen mellan myndigheter, kommuner, regioner och Europeiska kommissionen samt andra aktörer.	R.1.1.1 En samordnande och koordinerande funktion för Klimatkontrakt 2030 är etablerad i syfte att stärka samverkan utifrån missionen mellan myndigheter, kommuner, regioner och Europeiska kommissionen samt andra aktörer. R1.1.2 Etablerade metoder för uppföljning och analys för missionsdriven och systemförändrande innovation, ink processen för Klimatkontrakt.	U1.1 En lokal, nationell och europeisk missionsinfrastruktur för Klimatkontrakt 2030. Ett etablerat arbetssätt och metoder som används i bred samverkan för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet från lokal till global nivå.	
A1.2 Klimatinvesteringsplaner Utveckla arbetet med att integrera klimat-	R1.2 Klimatinvesteringsplaner och transformativa portföljer är en integrerad	U1.2 Klimatinvesteringsplaner och portföljstyrning Minst hälften av städerna i	

investeringsplaner i Klimatkontrakt 2030.	del av Klimatkontrakt i minst 30 städer.	Sverige har lokala klimat-investeringsplaner och arbetar med portföljstyrning.	<p>lösningar för klimatomställning på internationella marknader har stärkts.</p> <p>E4 Innovations- och forskningspolitiken i Sverige, EU och globalt stödjer transformativ systemförändring som svarar mot samhällsutmaningarna, inklusive klimatneutrala och hållbara städer.</p> <p>E5 Klimatomställningen i städer har bidragit till en rättvis omställning med utgångspunkt i demokratiska värden som delaktighet, jämlikhet och jämställdhet - i lokalt, regionalt, nationellt och globalt perspektiv.</p>
A1.3 Medborgardeltagande Stärka utvecklingsarbetet kring medborgares engagemang och deltagande i omställningen.	R1.3. Involvering av medborgare och civilsamhälle 30 svenska städer / kommuner involverar medborgare och civilsamhälle i klimatomställningen i sina lokala omställningsarenor.	U1.3 Etablerade former för medborgardeltagande Minst hälften av städerna /kommunerna i Sverige involverar medborgare i sina omställningsarenor.	
A1.4 European Viable Cities Day Vidareutveckla det årliga eventet som internationell arena för att accelerera omställningen.	R1.4 European Viable Cities Day är etablerad som internationell arena och årligt högnivåmöte för att accelerera omställningen till klimatneutrala städer.	U1.4 European Viable Cities Day är etablerad som internationell arena och årligt högnivåmöte för att förstärka utvecklingen mot en klimatpositiv framtid.	
A2 Viable Cities Transition Lab Vidareutveckla Viable Cities Transition Lab som arena för lärande och samskapande av metoder och verktyg för missionsdriven innovation.	R2 Kunskap, kompetens och ledarskap Minst 50 kommuner och deras partners medverkar i olika former för samskapande och lärande inklusive Transition lab Forum, City labs och Klimatfrukost.	U2 Nationell och global missionsinfrastruktur Transition Lab Forum är en plattform för accelererat lärande som sträcker från lokal till global nivå. En öppen och dynamisk arena för att snabba på klimatomställningen.	
A2.1 Utveckling av Systemdemonstratorer Vidareutveckla metod för systemdemonstratorer genom att ta fram portföljer av sammanhängande insatser för omställning där nya lösningar, modeller, initiativ och experiment kopplas samman till en större helhet (inkl	R2.1.1 Systemdemonstratorer är en etablerad finansieringsform för systeminnovation inom Viable Cities samt andra finansierande myndigheter. R2.1.2 Stärkt samverkan med näringslivet 100 företag med stor potential för missionen har involverats i samband med	U2.1 Systemdemonstratorer Sverige och svenska städer har skapat breda portföljer för snabbare omställning genom systemdemonstratorer för klimatomställning som stärker förutsättningarna för svenska företag att framgångsrikt leverera lösningar för	

affärsmodeller, investeringar och upphandling, policy och regelverk, beteende, kultur och värderingar, infrastruktur, teknik, produkter och processer).	process för systemdemonstratorer som stödjer omställning i städer i Sverige och Europa.	klimateomställning på internationella marknader.	
A2.2 Twin transition Utveckla gemensamma strukturer och metoder för att digitalisering och digitala plattformar stödjer, och möjliggör en hållbar och klimatneutral utveckling, samtidigt som det tar hänsyn till datasäkerhet och etik, exv. Koldioxidbudgetar.	R2.2 Twin transition Minst 30 kommuner har kompetens för och använder datadrivna processer och verktyg som stödjer städers klimateomställning genom bättre beslutsunderlag, uppföljning, samskapande m-m.	U2.2 Twin transition Hälften av Sveriges kommuner har etablerat datadrivna processer och verktyg som stödjer städers klimateomställning genom beslutsunderlag, uppföljning, samskapande m m.	
A2.3 Finansiering, investeringar och upphandling Vidareutveckla modeller, metoder och verktyg för klimatinvesteringsplaner och nya finansiella instrument exv. 'crowdfunding', "lending and blending".	R2.3.1 En modell för analys av portföljer och finansiella instrument på kommunnivå. R2.3.2 En dashboard för klimatinvesteringar inklusive integration av statliga och regionala finansieringsströmmar	U2.3 Nya ekonomiska finans- och budget- samt affärsmodeller Värdeskapande investeringar i städer, näringsliv och civilsamhälle driver omställningen till klimatneutrala och hållbara städer.	
A2.4 Smart policyutveckling Vidareutveckla metodik, processer och skalning/ implementering inom området smart policyutveckling. Exv. policy labs, 'policy-sandboxes mm'.	A2.4 Etablerade former för smart policyutveckling Minst 5 processer för smart policyutveckling har genomförts inom nyckelområden för snabbare klimateomställning.	U2.4. Styrmedel för omställning Nya styrmedel (regelverk mm) och ny praktik som driver transformativ systemförändring för klimatneutrala och hållbara städer.	

A2.5 Storytelling Vidareutveckla metoder för och implementera storytelling	R2.5 Etablerade metoder för storytelling. >10 städer använder storytelling som en integrerad del i sitt omställningsarbete.	U2.5 Viable Cities metoder för storytelling används och bidrar till att göra klimatsmarta livsstilsval begripliga, engagerande och attraktiva för medborgarna.	
A2.6 Strategisk kommunikation Vidareutveckla Viable Cities kommunikationsarbete så att det bidrar till att bygga en rörelse bland många aktörer i samhället för att åstadkomma klimatneutrala städer 2030.	R.2.6 Strategisk kommunikation Viable Cities kommunikationsarbete bidrar till att bygga en rörelse bland många aktörer i samhället för att åstadkomma "klimatneutrala städer 2030". Viable Cities har organiserat 18 stora event samt medverkat vid 15 event av strategisk betydelse för klimatomställning i städer.	R2.6 Strategisk Kommunikation Viable Cities strategiska kommunikationsarbete har bidragit till att lärdomar och erfarenheter från programmet kan nyttjas av alla kommuner i Sverige.	
A2.7 Demokrati, delaktighet och rättvis omställning. Vidareutveckla metoder för delaktighet och deliberativa processer.	R2.7 Etablerade metoder för delaktighet och deliberativa processer på flera nivåer. Minst 23 städer har testat att använda deliberativa demokratiska processer i sitt omställningsarbete.	U2.7 Stärkt medborgarengagemang i klimatomställningen genom befintliga och nya former för medborgardeltagande och representativ demokrati. Medborgarna i minst 23 städer deltar aktivt i klimatomställningen genom demokratiska processer, samskapande, samt i sina roller som konsument, producent, boende, ägare, innovatör osv.	
A3 Utlysningar - acceleratorer för omställning Utforma och implementera utlysningar för att accelerera omställningen i linje med missionen	R3 Finansiering av mission-drivna insatser för att snabba på klimatomställningen i städer Genomförda Utlysningar och acceleratorer för omställning	U3 Stärkt finansiellt stöd till missionsdrivna satsningar i Sverige i linje med mission om Klimatneutrala städer 2030 samt klimatpositiv framtid	

<p>A3.1 Utlysning våg 3 Klimatneutrala städer och samhällen</p>	<p>R3.1 Klimatneutrala städer Minst 15 städer och 2 regioner är med satsningen Klimatneutrala städer 2030 som föregångare samt minst 20 städer som följer.</p>	<p>U3.1 Klimatneutrala städer Minst 23 städer / stadsdelar i Sverige är klimatneutrala och hållbara. Minst hälften av Sveriges kommuner har påbörjat ett arbete med omställning till att bli klimatneutrala.</p>	
<p>A3.2 Utlysning(-ar) för att implementera systemdemonstratorer för klimatomställning</p>	<p>R3.2 Systemdemonstratorer Minst 10 städer medverkar i systemdemonstratorer för klimatomställning i större och mindre skala.</p>	<p>U3.2 Systemdemonstratorer Sverige och svenska städer har en bred portfölj av systemdemonstratorer för klimatomställning.</p>	
<p>A3.3 Utlysningar av pilotsatsningar på skalbara urbana experiment och andra relevanta satsningar för att snabba på omställningen.</p>	<p>R3.3 Satsningar med fokus på uppskalning genomförs i 23 städer för uppskalning av ändamålsenliga lösningar som snabbar på omställningen.</p>	<p>U3.3 Nya lösningar har nått stor spridning och uppskalning En stor spridning och uppskalning har nåtts av ändamålsenliga lösningar som snabbar på omställningen.</p>	
<p>A4 Global Centre of Excellence Skapa en motor för forskning, innovation och implementering globalt med sikte på missionen med avstamp i Viable Cities samarbete hittills med initiativ som plattformen NetZeroCities, CapaCITIES, DUT, Mission innovation, Urban transitions mission och Climate Smart Cities Challenge.</p>	<p>R4 Viable Cities har bidragit kraftfullt till internationella satsningar inom missionen, inklusive plattformen NetZeroCities, CapaCITIES, DUT, Mission innovation, Urban transitions mission, UniCities</p>	<p>U.4 Viable Cities bidrag till att internationella satsningar i linje med missionen är erkända och efterfrågade inklusive plattformen NetZeroCities, DUT, Mission innovation, Urban transitions mission, UniCities</p>	
<p>A4.1 Kunskap- och kompetensutveckling i samverkan Etablera och stärka samarbete med relevanta svenska och internationella universitet, forskningsinstitut, program och andra relevanta aktörer</p>	<p>R4.1.1 Etablerad samverkan med relevanta nationella och internationella aktörer för kunskap- och kompetensutveckling i linje med missionen</p> <p>R4.1.2 Följeforskningsnätverk</p>	<p>U4.1 Svensk forskning och innovation ger stöd för klimatomställningen i Sverige och internationellt. Ökad kunskap och kompetens om transformativa systemförändringar för</p>	

<p>runt missionen för att gemensamt driva på kunskap- och kompetensutveckling</p>	<p>Ett internationellt nätverk för följeforskning till stöd för klimatomställningen i städer har etablerats.</p> <p>R4.1.3 Kunskapsproduktion 10 vetenskapliga artiklar, 6 vetenskapliga konferenser/ presentationer, 5 kurser samt 10 exjobb utifrån ny kunskap har tagits fram med ett tvärvetenskapligt, kritiskt förhållningssätt för att driva klimatomställningen i städer.</p> <p>R4.1.4 Kompetensutveckling Insikter och erfarenheter från klimatomställning i Sverige har nått 200 000 personer internationellt genom MOOC och andra kanaler.</p>	<p>omställning till klimatneutrala och hållbara städer.</p>	
<p>A4.2 Rollen för lärosäten och forskningsinstitut Stärka rollen för lärosäten och forskningsinstitut i städernas klimatomställning</p>	<p>R4.2 Lärosäten och forskningsinstitut Internationellt uppkopplade lärosäten och forskningsinstitut ger aktivt stöd i klimatomställning i minst 30 städer i Sverige, och mission-städerna i Europa.</p>	<p>U4.2 Lärosäten och forskningsinstitut Lärosäten och forskningsinstitut spelar en aktiv roll i städernas klimatomställning genom forskning, utbildning och campusutveckling.</p>	
<p>A4.3 Internationella satsningar i linje med missionen Driva satsningar och processer för klimatneutrala städer på nordisk, europeisk och internationell nivå</p>	<p>R4.3 Hävstång på EUs missionsarbete för svenska städer 30 svenska städer har framgång i att ta vara på möjligheterna i EUs satsningar som rör missionen om klimatneutrala städer (exv Horizon Europe, ERUF, EIB etc)</p>	<p>U4.3 Internationell föregångare Svenska städer och det svenska arbetet för klimatneutrala städer är internationella föregångare och inspiratörer</p>	